

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

"שכר ברוטו" לענין בטוח מנהלים

תיק ממונות מס' 2169-עג

(מחד' כד אדר)

נושא הדיון

א' מלמד בחידר של ב' לפי הסכם שעשו ביניהם. בהסכם נכתב כי השכר המוסכם הוא 3.500 ש"ח נטו + 430 ש"ח עבור כל ילד נוסף חדש עד לשכר של 7.000 ש"ח. המעביד התחייב לשלם לא' הטבות שכר לפי דרישת משרד החינוך, כולל הבראה וביטוח מנהלים, וכי "ההפרשות והניכויים יוכללו בסך הברוטו".

א' טוען שביטוח מנהלים צריך שיהיה מחושב לפי נטו של 7.000 ש"ח, משום שמשמעות הכתוב "ההפרשות וניכויים יוכללו בסך הברוטו" הכוונה לברוטו של 7.000 ש"ח נטו, והוא בכל מקרה צריך לקבל "ביד" 7.000 ש"ח, וב' טוען שביטוח מנהלים אינו חייב אלא עבור שכר היסוד, דהיינו 3.500 ש"ח נטו, ולא עבור תוספת ההטבות שניתנת לא' עבור תלמידים שהביא לחידר, כשם שאינה ניתנת עבור תוספת ההבראה.

א' הציג לבית הדין מסמך שנשלח לביטוח ונחתם ע"י ב' שחישב הביטוח הוא על שכר של 7.000 ש"ח. ב' משיב שנכתב בטעות והוא הורה לעכב אותו ולא למוסרו לביטוח, ואם הגיע לביטוח זה היה בניגוד להוראתו, ואכן לאחר זמן נכתב לביטוח חישוב לפי 3.500 ש"ח. עוד הציג א' תלושי שכר שקבל מב' שבהם נרשם סך 7.000 ש"ח כשכר יסוד. ע"כ השיב ב' שלאחר פסק הדין ישנה את התלושים לפי פסק הדין.

א' טוען עוד שבהסכם נכתב שהשכר ישולם "כל ראש חודש", אלא שלאחרונה שינה ב' ממנהגו והתחיל לשלם לו בתחילת החודשים הלועזיים, ומפסיד בכך שכר על כמה שבועות בשנה. ב' משיב שגם אם התשלום מבוצע בראש חודש, החישוב הוא לפי החודשים הלועזיים, משום שהשכר המשולם לפי החוק הוא עבור 12 חודשי עבודה לועזיים בשנה.

פסק דין של פשרה

כפשרה, א' ימשיך לקבל 7.000 ש"ח "ביד" כל ראש חודש (לפי 12 חודשי עבודה לועזיים),

וחישוב הביטוחים שישלם ב' יהיה על שכר של 5.000 נטו.

(-) מרדכי אהרן הייזלר

(-) מרדכי אייכלר

(-) אברהם דוב לוין, אב"ד

השאלות לדיון

א. ויכוח בפרשנות הסכם שכר בין העובד למעביד.

ב. בוררות אחרי בוררות.

תשובה

א. בגמ' כתובות פג ב: ותימא ליה מכל מילי סליקת נפשך, אמר אביי יד בעל השטר על התחתונה. ופרש"י: כל המוליא שטר על המוחזק בדבר מה שמפורש בשטר יכול לתבוע עליו, ואם השטר סתם מורידים אותו לפחות שבמשמעות השטר. וכאן הצעל בא בתקנת חכמים על אשתו בשלושה דברים לאכול פירות ולירש ואם תמכור מכרה בטל, וזו מוליא עליו שטר שכתבת לי דו"ד אין לי זנכסיך, ולשון סילוק הוא זה, והוא יכול לטעון ודאי לשון סילוק הוא אבל לא נסתלקתי אלא מפחות שבדברים וזו היא המכירה אבל כל זמן שלא תמכור אוכל פירות. ע"כ.

ובחזו"א אזהע"ז סי' עז אות ט הביא מש"כ בפת"ש סי' נב ס"א דאם ספק בדבר אם סילק הצעל כדין, הנכסים בחזקתו. וכתב החזו"א: ולכאורה הדין נותן דנכסים בחזקת האשה, וי"ל דהכא הוי כטוענת אחר מעשה צי"ד דמסתמא תקנת חכמים קיימת עד שתדבר שמחל. שו"ר שזה מפורש בסוגיין יד בעל השטר על התחתונה ועיי"ש בפרש"י. ואפשר לדחות דזה אינו מדין ספק אלא כן הוא מדת הדין שאין כלשון השטר אלא הפחות שבשלושנות כיון שצא לחדש בכח השטר ולא נתחדש בו בודאי אלא הפחות, ואף אם כיוון למרובה הוי כדברים שכלצ. אבל בתוס' שם ד"ה רב אשי, מצואר דמטעם ספק אמרינן יד בעל השטר על התחתונה. עיי"ש (ועיי' הערות במסכת כתובות למרן הגריש"א פג ב שכתב: אין הפירוש משום דיש כאן מוחזקות של הצעל, דגם האשה מוחזקת, אלא הכוונה דכל מה שהשטר בא להפקיע מפשטות החיוב המצואר בשטר, הרי זה ידו על התחתונה).

ובנידון דידן נראה לפשר בין הלדדים ולפרש את ההמכס לפי צרוטו של 5.000 ש"ח צנטו, ועכ"פ אי' יקבל "ציד" 7.000 ש"ח.

ב. עיי' שו"ת מהרש"ס ח"ד סי' קי דאם עבר לד אחד על הפשר יכול הלד השני לצטל את הפשר לגמרי. אך זה דוקא עם ציטל הפשר. אך כיון שהנתבע חזר וחתם על כתב צוררות של בית הדין, ובכך למעשה

ציטל את הסכמתו הראשונה לאותה פשרה שפסק אותו צורר. ועי' להלן בדברי הגרנ"ל מרמורשטיין שליט"א.

אברהם דוב לוין.

ב

נראה דניד"ד אין לומר צו יד בעל השטר על התחתונה, שהרי הלדדים לא נחלקו במשמעות המילה "צרוטו", אלא האם זה 7.000 ש"ח או 3.500 ש"ח, וא"כ נמלא שפרט זה לא סוכס ציניהם בתחילת העבודה להדיא, וא"כ צא כעת העוצד להוליא מיד המעציד, ועי' אמרינן הכלל הממע"ה, שמספיקא אינו יכול להוליא ממון.

וציותר י"ל דכיון דנתוודע העוצד בצירור מפי המעציד כי אין בדעתו לשלם הציטוח מכל ה-7.000 ש"ח, והמשיך לעצוד, אמרינן בזה כצסי' רכא צמוכר אומר במאיתיים אני מוכר לך ולוקח אומר בק', והלך זה לביתו וזה לביתו ואח"כ נתקבלו ומשך החפץ סתם, אם המוכר הוא שתבע ללוקח אינו נותן אלא מנה, ואם הלוקח הוא שצא ומשך סתם חיצ לשלם מאיתיים, ועיי"ש בכסף הקדשים צמשכיר ושוכר.

וצניד"ד עדיף טפי דהרי המעציד אמר לעוצד מפורשות שאין בדעתו לשלם יותר כפי דרישת העוצד, ומה לי בזה כי העוצד לא הסכים לכך, וצפרט שזה היה לפני תחילת שנת הלימודים הנוכחית שהמעציד יכול לפטר את העוצד, והעוצד כבר ידע כי המעציד אינו משלם לו כפי שהוא רולה ואדעתא דהכי המשיך לעצוד, ואינו יכול לטעון כי דעתו היתה לתוצעו צדינא, משום שהיה ציד העוצד להתנגד ולומר שלא ימשיך לעצוד בתנאים אלו, ומשלא אמר כן והמשיך לעצוד חייב להסכים לתנאים של המעציד. ה"ה וכיו"צ לגבי תשלומי המשכורת בכל ר"ח שיתכן בזה הפסד בשנת העיצור.

ואין לומר דאזלינן בזה בטר מנהג המדינה, כי לפי הנראה אין בזה מנהג מצורר. ולפיכך נראה לאמץ את הפשרה שאמר להם יו"ר מועצת הפועלים צעירס שהמעציד הסכים לזה, ואין בזה חשש של ערכאות כמצואר צערוך השלחן סי' כב סעי' ח, ועי' פס"ד ירושלים כרך יא עמ' נה.

וצמה שהלך בתחילה לצורר אחד ולא קיים וצא לצי"ד כדי לקיים, יש לדון בזה כפי שכתב צשו"ת מהרש"ס ח"ד סי' קי ד"ה ואמנס, וז"ל: ואמנס לענ"ד ציד ר"ח וצתו לצטל הפשר לגמרי ויקוצ הדין ציניהם וכו', ועוד דכיון דהפשר היה שיתן צ' אדומים והוא התעקש גם בתחילה שלא ליתן וגם שלח עיי' השליח רק המורה שעות ולא המעות, א"כ כבר נתצטל הפשר גם אם רולה כעת ליתן צ' האדומים, והן אמנס דצתשובת מציי"ט ח"א סי' לב מצואר דאם לא עשה צפועל נגד הפשר לא הוי עוצר וכו', ומה שאמר צדיצור שאינו רולה צפשר ועמד צסרצנותו איזה ימים לא נתצטל עוד הפשר ואם חוזר צו ורולה לקיים הדין עמו, אצל יעווי"ש צריש סי' לג דמשמע להדיא דאם רלה ליתן לו מה שפשרו ולא רלה ליקח הו"ל כעוצר, ומ"ש צסי' לב הכוונה רק צדיצור לצד לא הוי עוצר, אצל אי גם עצר צשו"ת דינו כעוצר, והרי מצואר צסי' יב סעי' ו דאם לא קלצו לו הפשרנים זמן מחוייב לקיים מיד.

וא"כ צניד"ד בזה שצא לבית הדין וחתם על שטר צוררות הוי עשה מעשה שאינו רולה לקיים הפשרה. ושם

בהמשך כותב המהרש"ס ועוד דגם בלא"ה כיון דלא ביאר הזמן בשעת הפסק הו"ל כלא נגמר הפשר והיה צידו להוסיף ולבאר הזמן אח"כ, ועיי' סי' כג. ע"כ. א"כ ה"ה צניד"ד.

ואם צד"ה ועוד, ממשיך וכותב המהרש"ס: דכל דצרי המצי"ט נראה שם דקאי לענין השבועה שנשבעו שניהם לקיים אי מותר גם להצ' לעכב, אצל בפשר בעלמא י"ל דגם הוא מודה, וגם בזה עיי' בתשובות מהרשד"ס יו"ד סי' קג וחומ"מ סי' י ותמלא מצואר דכיון דהיה הפשר בכתם חייב לקיים מיד, ואם לאו מיקרי עובר והותר להצ' לקיים השבועה אפילו אי יחזור זה ויראה לקיים. וגם יעויי' בשו"ת אדמת קודש ח"א סי' נט וח"ב סי' כא שדחה דצרי המצי"ט באורך יעויי"ש. משמע להדיא דהכא צניד"ד שהנצבע האריך הזמן בודאי שיכול התובע לבטל הפשרה ולתבוע הכל מחדש. ויעויין בשו"ת הרי בשמים ח"ג סי' מב שמביא מתשובת מהרי"ט ח"א סי' ג דהארכת זמן במעות הוה הפסד, אך כתב דאם הפשרנים לא קבעו זמן אין בכוחו לבטל הפשרה עיי' אומדנא זו, עיי"ש.

לצר מזה עיי' שו"ת לבושי מרדכי תנינא אבהע"ז סי' נג בסוף התשובה דאם אחרי הפשרה חתם צוררות ורואה לידון מחדש ה"ז מבטל את הפשרות הראשונות שעשה.

נפתלי צבי מרמורשטיין.